

GRUNTOWNIE (58) *av*

-o- (8), -ó- (1); -o- : -ó- *Mącz* (2 : 1); e *jasne*.

comp i sup (9 + 2) (nå)gruntowniej (11); -ej (2), -(e)j (9).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Mocno, solidnie* (2) : Ktory wyrokiem łwym zyemi kazał łtánąc gruntownie *LubPs* ff3; A ponieważ to łam baczyłz iż to nie pożyteczna rzecz pártániną robić/ dołożyłz zá raz á zbuduy co naprędzý/ á grunthownie *Strum* H4.

2. *Trwale, pewnie, niepodważalnie, niewzruszenie* (5) : *DiarDop* 116; którzy to mocnie twierdzili/ y gruntownie wierzyli: że Chryłtus łtąpił do piekłów *BiałKat* 93v; A ná ołtátku napilniey łie tego przełtrzegamy/ w czym iedność y prawdá kołciołá powłzechnego gruntownie położoná ielł/ ábyłmy bez potrzeby zá ledá przyczyną rołtárgnienia miedzy łobą nieczynili. *WujJudConf* 139v; *CzechEp* 214; Ten gruntownie buduielł/ ktory ma wiárę y vczynki dobre *WujNT* 218.

3. *Wnikliwie, rzetelnie, dokładnie, szczegółowo, w oparciu o dowody, o niepodważalne podstawy, wiarygodnie; radicitus Mącz; solide Cn* (22) : *FalZioł* I 155a; ACżkolwiek wiele ielł ijnych mędrzców/ [...] ktorzi o Szczeńłciu a o Fortunie ludłkie piłali/ ale ciem nic tak gruntownie iako ninieyłłá Hiłtoriá o miełcie fortuny łłiroko łama włobie ogarnęła. *ForCnRWiet* Av; *OrzRozm* D2; *BielKron* 127v, 419; ad vivum resecare, S żywym welpółek odciáć do żywego doyáć/ to yełł gruntownie á łámego fundámentu co wyłózić. *Mącz* 377c, 339b; bo gdzieby człowiek/ czo dobre/ á czo złe/ grunthownie znał/ káždy by wolał obráć/ to co dobrze/ niź to co złe. *GórnDworz* Ff3v, Gg7v; *CzechRozm* 107; Doznało włzytko Chrzełciánłstwo/ iż nikt gruntowniey w náukę prawdy Chryłtułowej nie tráfił/ iedno łen ktory ná [...] vrzędzie powłzechnego páłterłtwá łiedział. *SkarJedn* 146; *GórnRozm* E2; Argumentor – Wiwodze gruntownie rzecz wátpliwám, albo niewiádomám. *Calep* 94a; bądź Philozoph/ w Sekcie Akádemikow/ Peripátetykow/ y Stoikow co nagruntowniey vfundowány [...] ielłi domowych rzeczy zániecha/ [...] głupłtwem wielkim á páięczyną iego rozum łie będzie zdołił. *GostGospSieb* +2v; *JanNKar* D4; NAVKA KOSCIOLA KRZESCIANSKIEGO, Kłóra dołkonáłości dołtátecznieyłzýy vczy gruntowniey: o tym tráduie *SarnStat* 714, 283; *PowodPr* 46; [O czym niżej włłyłzýłz y gruntowniey włzyłtko: *errata usuwa*] *CiekPotr* 8.

W charakterystycznych połączeniach: gruntownie mówić, ogarnąć, okazać się, pokazany (2), *powiedzieć, rozebrać, uczoney, uczyć, ufundowany, uważać, wyłóżyć, (wy)piłac ((wy)piłany)* (5), *wywiełć (wywodzić)* (2), *zbić, znać*.

Szeregi: »dokładnie i gruntownie« (1): iedni nie potrzebuią wykládu onego łkutečznego/ iedno ogołem rzecz wyłłyłzeć/ drudzy záś ná to czekáią iákoby łie im rzecz dokłádnie y gruntownie powiedziáłá. *SarnUzn* Bv.

»dowodnie i gruntownie« (1): tám ták dowodnie y gruntownie/ ták z piłmá iáko ze włzelákiey łtárowiečności/ tá prawdá ielł ná oko pokazána y vtwierdzona *WysKaz* 14.

»porzádnie i gruntownie« (1) : gdy łię kilká dowodow/ ktorymi rzecz łwá wywodzi/ ná plác wyłtáwią: á potym z łálki Bożey z piłmem ł. iego Rzymłkiego kołciołá piłárzmi porzádnie y gruntownie zbiją. *CzechEp* 226.

4. *W całości, zupełnie, bez reszty (13)* : á kto gruntownie nie będzie stárt [*funditus conteretur*] od oblicza iego? *Leop 4.Esdr 16/11*; Ten to Páweł s. który piął listy vczone [...] / które kościoł Krześciańki przyiał y powieđał ludzjom ku náuce / záwięzuiąc w sobie stáry y nowy zakon gruntownie. *BielKron 143*; bo się ćieźą przyźłá nádzieią; iż máią gruntownie wópól y z ćiały łwemi wzywác onéy chwały wiekuiťéy. *BiałKat 103v*; Infláty mogą być gruntownie incorporowane ku Koro. *MycPrz II Dv, II Bv*; Od ktorego czálfu [...] Węgiercy Krolowie z Rusi gruntownie wypádli / wźákże fię [...] Halickimi y Włodimirfkimi Krolámi dłuęo ich potomkowie piífali. *StryjKron 330*; inźe trzy ich condicie [...] od Senatu Polfkiego gruntownie odrzucone były *StryjKron 722, 407*.

Zwroty: »porazić gruntownie« (1): liefli [!] teź porázili gruntownie nieprzyaciela wźyfcy / nie goniło go woýfko wielkie *BielSpr 17v*.

»gruntownie poźyc« (1): nigdy ich nieprzyaciel gruntownie poźyc niemogł. *BielSpr 14v*.

»wykorzeniać gruntownie« (1): ale głowna [źyła] z łockia więczey wywodzi / wykorzeniaiąc gruntownie [*choroby*]. *FalZioł V 58v*.

»gruntownie zburzyć« (2): *MiechGlab 5*; Przytym teź inźe dwie miefcie grunthownie zburzył *HistAl Cv*.

5. *Prawomocnie, obowiązująco (2)* : Druga ieft odpowiedź / gdy kto práwie á gruntownie ná źalobę odpowięda / przes co łye iuź s Powodem w rzecz wdawa *GroicPorz v4*; Wybrálfmy nowo Krolá Rzymfkiego z domu Rákufkie⁸⁰ przy was wźzech M. Cefárzu Ferdynandzie / y przy was zacni Kurfierstowie [...] Maximilianá fyná Cefarfkiego gruntownie / y przyięgámi te⁸⁰ potwierdzili. *BielKron [332²]*.

6. *Dobrze, włáściwie, poźytecznie, skutecznie; z całego serca; sancte Mącz (14)* : inny Siem zložyli [...] Tám teź nie mogli nic gruntownie poftánowić *BielKron 210v*; Sancte, Cnotliwie / Rządnie / Gruntównie / Swiętobliwie. *Mącz 366d*; thák mu gruntownie iedno łchwalić / á drugie zgánić / żeby fie zaráz dobrego iáł / á złe opuścíl. *GórnDworz Hh3v, G6*; *RejPos 131*; *RejZwierc 17v*; áby iemu wźyftko łumnienie łwoie otworzył / á lekářstwá / porády y poćiechy z łłowá Boźego gruntownie doftápic mogł. *WujJudConf 84*; że w lefiach Litwiná z Zmodźinem do tych czálw áni łłychác było / Bo fię ielźcze gruntownie nierozkrzewili byli *StryjKron 245*; *ActReg 93*; áby [...] tobie fię gruntownie y ferdecźnie oddáł *LatHar 637*; *CiekPotr 84*.

W charakterystycznych połączeniach: gruntownie bronić, mowić, oddać się, postanowić (postanowiony) (4), rozkrzewić się, schwalić, uwielbić, wierzyć.

Szeregi: »nalepiej i ngruntowniej« (1): że by teź nalepiey y ngruntowniej byłá poftánowiona Rzeczpólpolita / iednáć czálfu łwego zginie łpráwámi y wftáwámi łwymi. *Phil P*.

»gruntownie abo (a) mocnie« [*szyk 1 : 1*] (2): że kościołá Powłzechnego przeciwo wźzelákim błędom bárzo mocnie á gruntownie bronili *WujJud 143*; *CzechEp 228*.

Synonimy: 2. *pewnie*; 3. *dokładnie, dowodnie, jasnie, pewnie, porządnie, prawdziwie, szeroko, źrzetelnie*; 4. *cale, zupełnie*; 5. *godnie*.

Cf **NIEGRUNTOWNIE**